Masarykova univerzita

Ekonomicko-správní fakulta

Studijní obor: Finance

SPOTŘEBNÍ ÚVĚR V ČESKÉ REPUBLICE

Consumer credit in the Czech Republic

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Dalibor PÁNEK

Autor:

Petr IŠTVÁNEK

Brno, 2012

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Katedra financí

Akademický rok 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pro: **IŠTVÁNEK Petr**

Obor: **Finance**

Název tématu: **SPOTŘEBNÍ ÚVĚR V ČESKÉ REPUBLICE**

Consumer credit in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:
Vymezení pojmu spotřební úvěr, analýza jeho právní úpravy a harmonizace v zemích EU.

Postup práce a použité metody:
1/ Pojem spotřebního úvěru
2/ Vývoj v ČR a harmonizace legislativy v EU
3/ Srovnání s jiným vybraným produktem financování spotřeby
4/ Zhodnocení a závěry
Použité metody:
Deskripce, komparace, rozbor.

Rozsah grafických prací: dle pokynů vedoucího práce

Rozsah práce bez příloh: 35 – 45 stran

Seznam odborné literatury:

PUCHINGER, ZDENĚK. *Bankovnictví.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 174 s. ISBN 80-244-1048-6.
DVOŘÁK, PETR. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha: Linde a.s., 2005. 681 s. ISBN 80-720-515-X.
Peněžní ekonomie a bankovnictví. Edited by Zbyněk Revenda. 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1.

Související webová stránka: webové stránky obchodních bank

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Dalibor Pánek**

Datum zadání bakalářské práce: **28. 11. 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce a vložení do IS je uveden v platném harmonogramu akademického roku.

…… ……
vedoucí katedry **děkan**

V Brně dne 28. 11. 2011

Jméno a příjmení autora:	Petr Ištvánek
Název bakalářské práce:	Spotřební úvěr v České republice
Název práce v angličtině:	Consumer credit in the Czech Republic
Katedra:	financí
Vedoucí bakalářské práce:	Ing. Dalibor Pánek
Rok obhajoby:	2012

Anotace

Cílem práce je poskytnout čtenáři celkový přehled v oblasti spotřebních úvěrů. Jsou zde shrnuty základní teoretické poznatky i platná legislativní úprava, jakožto základní stavební kameny této problematiky. V práci je také popsán celý úvěrový proces včetně posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr. Nastíněny jsou i možnosti prevence a řešení problému se splácením, stejně jako nejčastější nekalé praktiky poskytovatelů úvěrů. V poslední části je uvedena současná nabídka úvěrů ve srovnání se splátkovým prodejem a finančním leasingem.

Annotation

The aim of the work is to provide a reader with the overview in the area of consumer credits. Basic theoretical knowledge, actual legislative amendment as well as fundaments of this issue are included here. The work also describes the whole credit process including the assessment of credit applicant´s rating. Possibilities of prevention and solutions of a payment problem, as well as the most frequent sharp practices of credit providers are outlined, too. In the final part a current offer of credits in comparison with the hire purchase and lease purchase is stated.

Klíčová slova

spotřební úvěr, spotřebitelský úvěr, půjčka, splátkový prodej, prodej na splátky, nákup na splátky, finanční leasing

Keywords

consumer credit, loan, hire purchase, instalment purchase, finance lease, capital lease, lease purchase

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Spotřební úvěr v České republice* vypracoval samostatně pod vedením Ing. Dalibora Pánka a uvedl v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 1. května 2012

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

V první řadě bych rád poděkoval Ing. Daliborovi Pánkovi za poskytnuté rady a připomínky, které mi dopomohly dovést tuto práci do konečné podoby, ale současně i za poskytnutou volnost při samotné tvorbě a směřování práce. Dále bych chtěl poděkovat také svým rodičům za podporu při studiu a své přítelkyni za kontrolu.

OBSAH

ÚVOD **10**

1 TEORETICKÉ ZÁKLADY **11**

1.1 DEFINICE SPOTŘEBNÍHO ÚVĚRU 11

1.2 ODLIŠNOSTI OD JINÝCH ÚVĚROVÝCH PRODUKTŮ 12

1.3 DRUHY SPOTŘEBNÍCH ÚVĚRŮ 14

1.4 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA A HARMONIZACE S EU 15

1.4.1 Informační povinnosti 16

1.4.2 Odstoupení od smlouvy a předčasné splacení 19

1.4.3 Roční procentní sazba nákladů (RPSN) 19

2 VÝVOJ ÚVĚRŮ **21**

2.1 HISTORIE ÚVĚRŮ 21

2.2 VÝVOJ ÚVĚRŮ V ČESKÉ REPUBLICE 21

2.2.1 Úvěry v ČR dnes 23

3 PRAKTICKÉ STRÁNKY SPOTŘEBNÍHO ÚVĚRU **25**

3.1 VÝHODY A NEVÝHODY SPOTŘEBNÍCH ÚVĚRŮ 25

3.1.1 Výhody 25

3.1.2 Nevýhody 25

3.2 ÚVĚROVÝ PROCES 26

3.2.1 Žádost o úvěr 26

3.2.2 Posouzení a poskytnutí úvěru 27

3.2.3 Splácení úvěru 29

3.3 PROBLÉMY SE SPLÁCENÍM ÚVĚRU 29

3.3.1 Nemožnost a neochota splácet 29

3.3.2 Zajištění a pojištění 30

3.3.3 Oddlužení (osobní bankrot) ... 31
3.4 NEKALÉ PRAKTIKY ... 33
3.4.1 Lichvářské úroky ... 34
3.4.2 Zprostředkovatelé ... 34
3.4.3 Nepřiměřené sankce ... 35
3.4.4 Bianco směnka ... 35
3.4.5 Rozhodčí doložka ... 35
3.4.6 Regulace a dohled ... 36
3.4.7 Kontroly ... 37
4 NABÍDKA SPOTŘEBNÍCH ÚVĚRŮ ... 38
4.1 NÁKUP ZBOŽÍ DO DOMÁCNOSTI ... 38
4.1.1 Nebankovní úvěry ... 38
4.1.2 Bankovní úvěry ... 41
4.1.3 Nákup na splátky ... 43
4.1.4 Srovnání ... 43
4.2 NÁKUP AUTOMOBILU ... 44
4.2.1 Leasingové společnosti ... 45
4.2.2 Srovnání ... 46
ZÁVĚR ... 48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ ... 50
Literatura ... 50
Legislativní zdroje ... 50
Internetové zdroje ... 50
SEZNAM TABULEK ... 52
SEZNAM GRAFŮ ... 52

Úvod

Každý jistě touží po lepší životní úrovni a kvalitním zboží. Jenže co dělat když si nemůžeme dopřát vše, co bychom chtěli, protože nemáme dostatečné úspory? Odpověď je vcelku jednoduchá, můžeme si půjčit. Nejednou v životě každého z nás nastane situace, kdy si potřebujeme nebo jen prostě chceme pořídit zboží, které v jistém smyslu uspokojí naši potřebu nebo zvýší sociální status. Bohužel není výjimkou, že na pořízení tohoto zboží chybí finanční prostředky. A to je to, čím se v práci zabývám.

Tato práce nabízí celkový přehled týkající se spotřebního úvěru a věcí s ním bezprostředně souvisejících. Jedná se o problematiku, s níž se každý z nás denně setkává, a přesto jí zcela nerozumí nebo ani neví, co se skrývá v pozadí. Není si proto schopen uvědomit možné důsledky svých činů a často to tudíž končí špatně. Nezřídka slýchám o velkých problémech lidí, kteří kvůli zadlužení přichází o majetek nebo i střechu nad hlavou.

Cílem práce je přiblížit pojem a problematiku spotřebního úvěru, a to i po legislativní stránce. Po přečtení této práce by měl být každý schopen porozumět podstatě spotřebního úvěru, k čemu slouží a jaké nástrahy a nebezpečí s sebou přináší. V práci je také popsán samotný proces zřizování úvěru a práva i povinnosti věřitele a dlužníka. Uvedeny a popsány jsou také praktiky, na které si je třeba dávat pozor, a které mohou dlužníka dovést k velkým finančním potížím. V souvislosti s případnou neschopností splácet se čtenář doví něco o možnosti oddlužení, kterou upravuje příslušný zákon. Ne všechno musí končit zabavováním majetku.

Nejsilnějšími zbraněmi člověka, ve spojitosti s touto tématikou, jsou rozum a vědomosti. V první oblasti nikomu bohužel nepomůžu, ale každý, kdo musí, nebo chce kupovat „na dluh“, by měl mít vědomosti o tom, co se s tímto současným trendem pojí. A právě tady může pomoci i tato práce.

V poslední části práce je uveden přehled současných nabídek bankovních i nebankovních úvěrů a malé srovnání s nákupem na splátky a finančním leasingem.

1 Teoretické základy

Ještě než se budu zabývat samotným úvěrem, považuji za vhodné vysvětlit rozdíl mezi pojmy „spotřební“ a „spotřebitelský“ úvěr, jelikož v praxi se jistě každý setkal s oběma pojmy. Pravdou je, že se používají oba výrazy a běžně dochází k jejich zaměňování. Důvod je ten, že opravdu znamenají totéž. Pokud se budu řídit příslušným zákonem[1], měl bych používat název „spotřebitelský úvěr“. Pokud přihlédnu k běžnému životu a terminologii mimo akademické prostředí, setkáme se stále častěji s pojmem „spotřební úvěr“. Je zřejmé, že je to jenom kratší verze, ale název je stále stejně výstižný. V literatuře se většinou setkáváme s pojmem shodným s tím v jeho zákonné podobě. Ale není tomu tak vždy[2]. V této práci budu používat oba pojmy s ohledem na to, v jakém to bude kontextu. Proto například v kapitole, kdy se budu úvěru věnovat z legislativní stránky, bude používán výraz „spotřebitelský“, protože v této podobě je v zákoně definován. Můžeme se setkat i s tím, že jsou oba pojmy odlišovány a spotřební úvěr je chápán v širší rovině než spotřebitelský[3], nicméně pro potřeby této práce budou oba pojmy zcela zaměnitelné.

Než se budeme věnovat samotné problematice spotřebních úvěrů, ať již po stránce legislativní nebo praktické, je žádoucí, ne-li přímo nutné, nejdříve se seznámit se samotným pojmem. Proto si nejdříve zavedeme jak samotný pojem, tak i další nezbytné skutečnosti, jako jsou odlišnosti od jiných úvěrových produktů, na které je třeba při práci s tímto pojmem brát zřetel.

1.1 Definice spotřebního úvěru

Spotřebitel sám by pravděpodobně popsal spotřební úvěr jako půjčku, kterou si vyřídí u banky a za získané peníze si koupí vybavení domácnosti, po kterém touží nebo které potřebuje. Takové vysvětlení je samozřejmě tím nejjednodušším, ale na druhou stranu se mu nedá nic podstatného vytknout.

---

[1] Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Například PUCHINGER, Zdeněk. *Bankovnictví I: úvodní kapitoly k problematice bankovní soustavy.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. 174 s. ISBN 8024410486, str. 107.

[3] Například PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnictví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 9788024511801, str. 299.

Nyní z formálnější roviny. Jedna definice spotřebních úvěrů nám říká, že jsou to „úvěry poskytované fyzickým osobám – spotřebitelům na nepodnikatelské účely“[4].

Jiná definice říká, že můžeme vycházet ze dvou hledisek k vymezení spotřebního úvěru, a to:

- „z vymezení dle subjektů, kterým je poskytován – příjemcem spotřebitelských úvěrů je fyzická osoba nebo
- účelu (objektu), na který je poskytován – úvěr je poskytován na nepodnikatelské účely.

Obě hlediska lze i vzájemně spojit a za spotřebitelský úvěr je považován takový úvěr, u kterého jsou splněna obě kritéria současně“[5].

Všechny uváděné definice jsou jasné, pochopitelné a svým obsahem i více či méně stejné. Tomu, jak tento úvěr chápe zákon, se budu věnovat v subkapitole 1.4, kde uvedu i příslušné vymezení pojmu dle tohoto zákona. Nicméně pro základní pochopení samotné podstaty tohoto úvěru jsou dosud uvedené definice zcela dostačující.

1.2 Odlišnosti od jiných úvěrových produktů

Dalším krokem k pochopení toho, proč něco takového, jako je spotřební úvěr, existuje, je jistě uvědomit si, čím se od ostatních produktů liší. Uveďme si tedy ty charakteristiky, které činí spotřební úvěr spotřebním úvěrem. Jsou to zejména[6]:

- podkladové informace,
- zdroj splácení úvěru,
- výše úvěru,
- nebezpečí předlužení a
- schopnost klienta posoudit informace.

[4] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN 8072611321, str. 144.

[5] DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 807201515X, str. 536.

[6] Zpracováno podle DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 807201515X, str. 535-536.

Podkladové informace jsou obecně u spotřebních úvěrů méně kvalitní než u úvěrů jiných (podnikatelských). Z toho vyplývá jak nižší vypovídací schopnost těchto informací, tak i obtížnost ověření jejich správnosti bankou. Proto je pro banku nezbytností, mít možnost ověřit si úvěruschopnost klienta, například v úvěrovém registru.

Úvěr se od ostatních liší také splácením. Přesněji řečeno, ve zdrojích finančních prostředků, potřebných k umoření dluhu. Podnikatelské úvěry jsou poskytovány na objekty nebo činnosti související s výrobou zboží nebo poskytováním služeb. Má se tedy za to, že následným užíváním těchto objektů vytváří podnikatel zisk, ze kterého může splácet úvěr. Tedy samotný objekt úvěru vytváří prostředky pro splácení. U spotřebních úvěrů tomu tak není. Spotřební úvěr, jak je již z názvu zřejmé, se využívá na financování spotřeby. Toto zboží sice poskytuje majiteli užitek, ale zpravidla neprodukuje žádné finanční prostředky a spotřebitel tak hradí úvěr ze svého běžného příjmu.

Výše spotřebního úvěru bývá typicky nižší v porovnání s podnikatelskými úvěry. Vyplývá to z toho, co již bylo řečeno, a sice, že tyto úvěry jsou primárně určené k financování spotřeby. Kvůli malé výši úvěrů musí banky snižovat i své náklady v souvislosti se sjednáváním nových a správou stávajících úvěrů. Proto banky využívají standardizaci úvěrů a při posuzování bonity potencionálních klientů scoringové modely.

Bohužel není výjimkou předlužování ve spotřebním sektoru. Proto je zapotřebí zodpovědný přístup obou zúčastněných stran, stejně jako prostředků k zjištění zadluženosti jednotlivých žadatelů o úvěr (např. již zmiňovaný úvěrový registr).

Poslední věc, kterou je třeba zmínit, aby bylo odlišení od jiných produktů kompletní je, že obyčejný člověk nemá předpoklady k tomu, aby stejně jako firma, či její specializované oddělení, byl schopen náležitě posoudit všechny informace obsažené ve smlouvě o úvěru. Proto pro zachování určité rovnosti mezi oběma stranami, jakož i pro ochranu spotřebitele, upravuje podmínky poskytování těchto úvěrů příslušný zákon[7].

[7] Jedná se o zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

1.3 Druhy spotřebních úvěrů

V dnešní době existuje celá škála spotřebních úvěrů, proto se pro větší přehlednost člení podle určitých faktorů.

Nejdůležitější členění jsou podle[8]:

- subjektu, který úvěr poskytuje,
- způsobu poskytování,
- účelu,
- zajištění.

Každé členění je založeno na určité vlastnosti spotřebního úvěru a v praxi se setkáme s téměř libovolnou kombinací těchto vlastností. Přiblížím proto druhy spotřebních úvěrů podle výše uvedených.

Podle subjektu, který spotřebiteli poskytuje spotřební úvěr, můžeme tento produkt členit na spotřební úvěry:

- přímé – kdy je spotřební úvěr poskytován přímo bankou nebo nebankovním poskytovatelem a
- nepřímé – kdy je spotřební úvěr poskytován prostředníkem (zprostředkovatelem) mezi poskytovatelem a spotřebitelem, a to ať už finančním zprostředkovatelem nebo přímo prodejcem zboží či služby.

Další členění dle způsobu poskytování úvěru nabízí dvě možnosti, a to úvěry:

- jednorázové (splátkové) – poskytovány najednou a po splacení smlouva zaniká a
- revolvingové – kdy se stanoví úvěrový rámec, do jehož výše může spotřebitel čerpat finanční prostředky. Splacením úvěru se uvolní úvěrový rámec a spotřebitel může úvěr čerpat znovu. Úroky se vždy platí z aktuální výše úvěru. „Podstatou revolvingu je automatické obnovení vztahu mezi bankou a klientem v původních intencích po uplynutí vymezené doby, pokud jedna ze zúčastněných stran neprojeví zájem vztah ukončit.“[9]

---

[8] Zpracováno podle DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 807201515X, str. 537-539.

[9] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnictví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 9788024511801, str. 300.

Důležité členění je podle účelu, a to na úvěry:

- účelové – poskytovány na nákup konkrétního zboží nebo služby a
- neúčelové – kdy poskytovatel úvěru nesleduje, na co byly prostředky použity. Proto také bývají tyto úvěry poskytovány v nižších částkách a zpravidla jsou, díky menšímu množství informací, a tím i většímu riziku, dražší.

Pokud budeme spotřebitelské úvěry členit dle zajištění, jsou to úvěry:

- zajištěné – kdy je splacení zajištěno některým z dostupných nástrojů, často ručením jiné osoby a
- nezajištěné – není sjednáno žádné zajištění, proto se jedná o malé úvěry nebo úvěry velmi bonitním osobám.

1.4 Legislativní úprava a harmonizace s EU

Již byly uvedeny všechny podstatné a potřebné charakteristiky k pochopení toho, co vlastně spotřební úvěr je. Nyní je jistě vhodné uvést konkrétnější skutečnosti týkající se ať už náležitostí sjednávání úvěrů, smlouvy o úvěru, podmínkách úvěru nebo povinností a práv obou stran.

Problematika spotřebního úvěru je upravena legislativně v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Proto budu čerpat přímo z tohoto zdroje a dále se budu na tento zákon odvolávat jen jako na „zákon o spotřebitelském úvěru."

„Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů je transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS do českého právního řádu. Cílem právní úpravy je dosažení harmonizace spotřebitelského trhu v rámci Společenství, a tím i posílení důvěry a právní jistoty spotřebitelů a poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Nový zákon nahradil zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách spotřebitelského úvěru, který již neodpovídal současnému vývoji úvěrových produktů nabízených spotřebitelům na trhu."[10]

[10] Spotřebitelský úvěr. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2012-03-26]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_spotreb_uver_57470.html>.

Tento zákon je ze dne 21. dubna 2010, nabyl účinnosti 1. ledna 2011 a „zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství[11] a upravuje některá práva a povinnosti související s odloženou platbou, půjčkou, úvěrem nebo jinou obdobnou finanční službou[12] poskytovanou nebo přislíbenou spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem“[13].

Zákon nám tak vymezuje spotřební úvěr jako: „odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službou poskytovanou nebo přislíbenou spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem“. Za zmínku stojí také fakt, že za spotřebitelský úvěr se považuje úvěr v rozmezí 5 000 – 1 880 000 Kč[14]. Tudíž se úvěry s nižší nebo vyšší částkou neřídí tímto zákonem!

1.4.1 Informační povinnosti

Zákon přesně vymezuje minimální požadavky na informace, které musí poskytnout potencionální věřitel spotřebiteli ještě před uzavřením smluvního vztahu nebo při propagaci v reklamě.

1.4.1.1 Povinné informace v reklamě

Pokud je spotřebitelský úvěr, nebo jeho zprostředkování, nabízen formou reklamy, a je-li její součástí jakýkoli údaj o nákladech tohoto úvěru pro spotřebitele, musí tato reklama zřetelně a výstižně obsahovat[15]:

[11] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS.

[12] Kromě těch uvedených v § 2 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[13] § 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[14] Viz § 2 písm. e) zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[15] Zpracováno podle Přílohy 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- roční procentní sazbu nákladů,
- výpůjční úrokovou sazbu spolu s údaji o veškerých poplatcích spojených se spotřebitelským úvěrem,
- celkovou výši spotřebitelského úvěru,
- výši jednotlivých splátek a celkovou částku splatnou spotřebitelem,
- dobu trvání spotřebitelského úvěru,
- v případě spotřebitelského úvěru ve formě odložené platby za konkrétní zboží nebo službu, jejich cenu a výši případné zálohy,
- informaci o povinnosti uzavřít smlouvu o doplňkové službě související se spotřebitelským úvěrem, zejména pojištění, je-li uzavření takové smlouvy podmínkou pro získání spotřebitelského úvěru za nabízených podmínek a náklady na tuto službu nelze určit předem.

1.4.1.2 Povinné informace před uzavřením smlouvy

Mezi informace, které musí potencionální věřitel poskytnout spotřebiteli ještě před uzavřením smlouvy, patří hlavně informace o:

- druhu spotřebitelského úvěru,
- věřiteli a případně o zprostředkovateli spotřebitelského úvěru,
- celkové výši spotřebitelského úvěru a podmínkách jeho čerpání,
- době trvání spotřebitelského úvěru,
- zboží nebo službě a o jejich ceně, která by byla placena bez využití spotřebitelského úvěru, v případě spotřebitelského úvěru ve formě odložené platby za zboží nebo službu a smluv o vázaném úvěru,
- výpůjční úrokové sazbě,
- celkové částce splatné spotřebitelem a roční procentní sazbě nákladů na spotřebitelský úvěr,
- výši, počtu a četnosti plateb, jež má spotřebitel provést,
- poplatcích za vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební transakce a čerpání.

Dále musí být uvedeno zajištění, pokud je požadováno, smluvní pokuty v případě prodlení ve splácení, právo odstoupení od smlouvy nebo právo na předčasné splacení spotřebitelského úvěru.[16]

K těmto informacím musí věřitel poskytnout náležité vysvětlení, které spočívá především v objasnění předsmluvních podmínek, případných pokut a dopadů na spotřebitele. Pokud smlouvu sjednává zprostředkovatel, má stejné informační povinnosti jako věřitel.[17]

1.4.1.3 Smlouva o úvěru a porušení informační povinnosti

Věřitel je povinen před uzavřením smlouvy náležitě a odborně posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, a to s využitím dostupných informací poskytnutých spotřebitelem nebo prostřednictvím speciálních databází.[18]

Smlouva musí mít písemnou podobu a spotřebitel musí dostat jednu kopii této smlouvy, ve které je věřitel povinen poskytnout podobné informace jako ty, které jsou uvedeny v podkapitole 1.4.1.2.[19]

Pokud věřitel nesplní tyto podmínky, nemá to za následek neplatnost smlouvy. Nicméně pokud spotřebitel upozorní věřitele na nesplnění informační povinnosti a bude tuto skutečnost uplatňovat, považuje se úvěr od počátku za úročený diskontní sazbou České národní banky platnou v den sjednání úvěru a ujednání o jiných platbách jsou neplatná.[20]

---

[16] Všechny informace, které musí být spotřebiteli poskytnuty, jsou uvedeny v Příloze 2 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; věřitel může také využít formulář v Příloze 6 tohoto zákona a tím je jeho informační povinnost splněna.

[17] § 5 odst. 5 a 6 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[18] Tuto povinnost ukládá § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[19] Všechny informační náležitosti smlouvy jsou uvedeny v Příloze 3 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[20] § 8 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

1.4.2 Odstoupení od smlouvy a předčasné splacení

Spotřebitel může od sjednané smlouvy do 14 dnů odstoupit. Musí tak učinit písemně, a to nejpozději v poslední den lhůty.[21] Pokud se takto spotřebitel rozhodne, je povinen vrátit jistinu nejpozději do 30 dnů od odstoupení a zaplatit úrok, na který by měl věřitel nárok, kdyby k odstoupení nedošlo.[22] Tím, že musí spotřebitel zaplatit úrok, se zabraňuje zneužívání bezúročného půjčování peněz ze strany spotřebitelů.

Spotřebitel má také právo kdykoli úvěr zcela nebo jen zčásti předčasně splatit, a tím i právo na snížení nákladů v daném poměru. Věřitel má právo jen na náhradu nutných a odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti s předčasným splacením a tato náhrada nesmí přesáhnout částku úroku, kterou by spotřebitel zaplatil, kdyby úvěr předčasně nesplatil.[23]

1.4.3 Roční procentní sazba nákladů (RPSN)

Velmi důležitým, a pro spotřebitele asi tím nejdůležitějším, kritériem pro výběr nebo posouzení jednotlivých spotřebitelských úvěrů, je roční procentní sazba nákladů (RPSN). Dle zákona je definována takto: „Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr se rovná současné hodnotě všech nákladů spotřebitele sjednaných mezi věřitelem a spotřebitelem ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, a počítá se na roční bázi“[24].

Náklady započítávané do RPSN jsou celkové náklady úvěru, které platí spotřebitel, kromě nákladů mimořádných (např. při porušení smluvních podmínek). Započítávají se sem i náklady spojené s vedením účtu o platebních transakcích a používáním platebních prostředků, pokud je jejich zřízení povinné a nejsou uvedeny samostatně při sjednávání smlouvy.

---

[21] Rozhodující je den odeslání odstoupení od smlouvy, nikoliv jeho doručení do rukou věřitele.

[22] Odstoupení od smlouvy řeší § 11, výpověď úvěru na dobu neurčitou § 12 a odstoupení od vázaného spotřebitelského úvěru § 14 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[23] Dle § 15 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[24] § 10 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Výpočet RPSN počítá s tím, že všechny podmínky smlouvy budou dodrženy a spotřebitel řádně a včas úvěr splatí.[25]

1.4.3.1 Výpočet RPSN

RPSN se počítá podle vzorce[26]:

$$\sum_{k=1}^{m} C_k(1+X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l(1+X)^{-s_l}$$

V Tabulce 1 jsou popsány proměnné použité ve vzorci.

Tabulka 1: Význam proměnných ve vzorci pro RPSN

Proměnná	Význam proměnné
X	RPSN
m	poslední číslo čerpání
k	číslo čerpání
C_k	částka čerpání k
t_k	interval (v letech a zlomcích roku) mezi datem prvního a každého následujícího čerpání
m´	číslo poslední splátky nebo platby poplatků
l	číslo splátky nebo platby poplatků
D_l	výše splátky nebo platby poplatků
s_l	interval (v letech a zlomcích roku) mezi datem prvního čerpání a každé splátky nebo platby poplatků.

Zdroj: Příloha 5 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; upraveno autorem

Pokud spotřebitel nezná nebo nemůže najít RPSN, ale zná všechny náklady a poplatky úvěru, může si jeho hodnotu spočítat pomocí speciální kalkulačky, například na stránkách České obchodní inspekce[27].

[25] § 10 odst. 3 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[26] Vzorec podle Přílohy 5 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[27] Úvěrová kalkulačka. *Česká obchodní inspekce* [online]. [cit. 2012-03-26]. Dostupné z WWW: <http://www.coi.cz/uver_kalkulacka/sazba130.htm>.

2 Vývoj úvěrů

Na chvíli se nyní vrátím do minulosti k tomu, jak úvěry domácnostem vznikaly a jak se vyvinuly až do současné podoby. Následně se zaměřím na vývoj úvěrů u nás, zejména po transformaci ekonomiky a přiblížím stav úvěrů dnes v porovnání s Evropskou unií.

2.1 Historie úvěrů

Když zabrousím hodně do minulosti, můžeme sledovat první známky „regulace" půjček už ve středověku, kdy se o něco podobného zasadili svaté knihy dvou největších náboženství, tj. Korán a Bible. V zásadě se jedná o to, že obě náboženství více či méně považují úrok za špatnost. Korán jde do extrému a úrok jako takový je pro muslimy zakázán. Křesťanství se vyvíjelo podobným způsobem, ale s tím, že postupně církev liberalizovala půjčky za určitých podmínek. Například roku 1215 dovolila církev křesťanům půjčovat na úrok Židům, ale nesměli si půjčovat mezi sebou.[28]

V dnešním chápání neexistovalo zadlužení rodin ještě před sto lety. Samozřejmě zadlužování občanů existovalo, ale nemůžeme si představovat masové zadlužování a už vůbec ne v takových objemech, jaké jsou běžné dnes, nehledě na často až lichvářské úroky. Většinou si lidé půjčovali na své podnikání a dluh býval zajištěn majetkem. Zadlužování domácností, jak ho známe dnes, se objevuje až po 2. světové válce a v zemích bývalého Sovětského svazu dokonce až v 90. letech.[29]

2.2 Vývoj úvěrů v České republice

O počátcích zadlužování domácností můžeme mluvit v souvislosti se změnou režimu a vzniku tržního prostředí. „V komunistických podmínkách nehrálo zadlužení rodin v období let 1945 – 1990 žádnou významnou roli. Na konci roku 1990 měly domácnosti v České republice podle statistik České národní banky celkové přijaté úvěry ve výši 31,75 mld. Kč, přičemž drtivá většina z této sumy byly státem organizované novomanželské půjčky

[28] Blíže SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 375-384.

[29] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 366.

(25 let, úročení pod 1 %).“[30] Tyto úvěry byly vypláceny proti potvrzení o nákupu zboží a byl omezený i samotný výběr zboží, jak z hlediska dostupnosti, tak i užitečnosti. Přímé hotovostní půjčky bez omezení, na co mohou být prostředky použity, byly naprostou výjimkou.[31]

Zadlužení začalo rapidně narůstat po změně režimu. Zpočátku je možné vidět zvýšení v letech 1990 – 1994 kvůli privatizaci, kdy zadlužení vzrostlo více než 3 krát. V letech 1995 – 1999 přibyla jen 1 mld. Kč. Od roku 2000 až do roku 2005 se ale objem úvěrů zvýšil 3,8 krát a mezi lety 2006 až 2008 se znovu zdvojnásobil. Růst objemu úvěrů se pohyboval kolem 30 % ročně.[32] To je tempo přímo závratné.

V roce 2006 dosáhly úvěry 500 mld. Kč a o pouhé 3 roky později 1 bilion korun, přičemž se jedná jen o půjčky od bankovních poskytovatelů. Na vině tomuto masivnímu zadlužování je i přístup evropských bank obecně, které upouštěly od svého tradičního přístupu, kdy základem pro poskytnutí úvěru bylo pečlivé posouzení klienta a jeho scoringu. Částečně tak přebíraly americký přístup, kde se půjčuje téměř každému a samotnou rizikovost klienta odráží úroková sazba.[33] Je důležité podotknout, že toto zadlužování domácností bylo způsobeno hlavně hypotečními úvěry.[34] Také je nutné vidět souvislost mezi hypotečními a spotřebními úvěry. Lidé si ve velkém půjčovali právě na vlastní bydlení, a tím zvyšovali svoji životní úroveň. Právě zde se většina z nich naučila půjčovat si na růst životní úrovně a odtud už je to jen krok k úvěrům spotřebním.

Není od věci se také zamyslet nad tím, že lidé mohou být do značné míry ovlivnitelní. A přístup Zemanovy keynesiánsky zaměřené vlády, kdy schodek státního rozpočtu nad 3 % HDP ročně, vysvětlovaný podporou ekonomického růstu, mohl nabádat k tomu, že na zadlužování, které zvyšuje úroveň našeho života, není nic špatného.[35]

---

[30] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 384-385.

[31] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 385.

[32] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 387.

[33] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 393.

[34] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 395.

[35] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance*: *Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 398.

2.2.1 Úvěry v ČR dnes

Spotřební úvěry jsou běžným bankovním produktem a stále více lidí ho využívá, i když o tom sami třeba ani neví. Řadí se sem totiž také prodej „na splátky" nazývaný též „splátkový prodej". Řada lidí přitom netuší, že vlastně uzavírají smlouvu o spotřebním úvěru a mají tak všechna práva i povinnosti plynoucí ze zákona s tím spojené. Dále stojí za zmínku fakt, že i finanční leasing je druh spotřebního úvěru a musí se proto řídit daným zákonem. Na operativní leasing se tento zákon nevztahuje.[36]

Jak je vidět z grafu zadlužení domácností (Graf 1), spotřební úvěry v České republice mají výrazně rostoucí trend a zadlužení domácností se stále zvyšuje. Hlavním „tahounem" jsou přitom úvěry na bydlení. Nicméně rostoucí trend není patrný jen u těchto úvěrů, ale i u bankovních a nebankovních spotřebitelských úvěrů. U bankovních spotřebních úvěrů můžeme sledovat zpomalení tempa růstu po roce 2007 a u nebankovních dokonce jejich relativně výrazný pokles. Předpokládám, že na vině je světová hospodářská krize a domácnosti ve vidině horších časů nebyly ochotny v takové míře jako dřív podstupovat rizika spojená s těmito úvěry.

Češi samozřejmě mají co dohánět. Oproti vyspělejším evropským zemím nebyly české domácnosti zadluženy téměř vůbec a tato možnost se jim naskytla až po transformaci. Podíl zadlužení domácností na hrubém domácím produktu je v Evropské unii průměrně téměř 55 %[37], zatímco v České republice se zadlužení blíží k 30 %[38]. To jsou čísla pro Českou republiku příznivá, nicméně je tady ještě jedna věc, kterou musíme zohlednit předtím, než budeme situaci hodnotit, a to jsou finanční aktiva domácností. V zemích eurozóny přesahují 200 % HDP, kdežto v České republice je tento podíl pouhých 80 % HDP. Z uvedených údajů je zřejmé, že české domácnosti jsou sice méně zadlužené než nejvyspělejší evropské země, jsou ale zároveň podstatně chudší.[39]

---

[36] Než si vezmete spotřebitelský úvěr. *Česká obchodní inspekce* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.coi.cz/cs/spotrebitel/nez-si-vezmete-spotrebitelsky-uver.html>.

[37] Zamrazilová z ČNB: Zadlužení českých domácností je nízké, hrozí ale sociální problém. *IHNED.CZ* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://byznys.ihned.cz/c1-53816650-zamrazilova-z-cnb-zadluzeni-ceskych-domacnosti-je-nizke-hrozi-ale-socialni-problem>.

[38] Vlastní přibližný výpočet: (1,1/3,8)*100 (celkové úvěry v bilionech Kč/HDP v bilionech Kč *100)

[39] Zamrazilová z ČNB: Zadlužení českých domácností je nízké, hrozí ale sociální problém. *IHNED.CZ* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://byznys.ihned.cz/c1-53816650-zamrazilova-z-cnb-zadluzeni-ceskych-domacnosti-je-nizke-hrozi-ale-socialni-problem>.

Graf 1: Úvěry domácnostem v letech 1998-2010

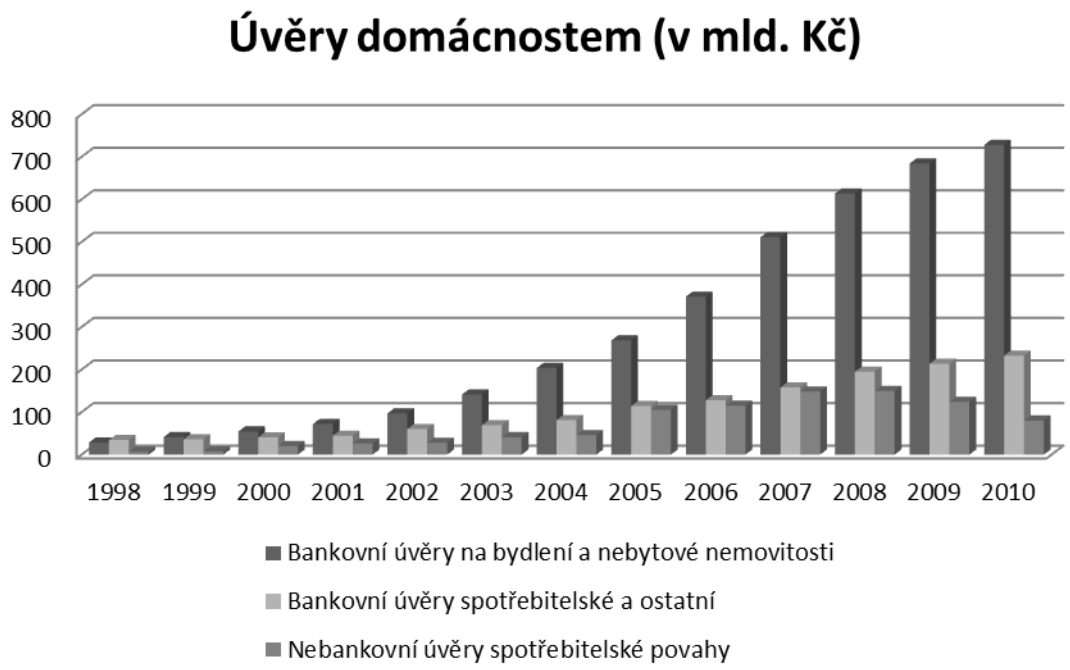

Zdroj: Zhotoveno autorem podle dat ke Zprávě o finanční stabilitě 2008 / 2009 a Zprávě o finanční stabilitě 2010 / 2011, ČNB

3 Praktické stránky spotřebního úvěru

V této části práce se budu věnovat spotřebnímu úvěru ze stránky praktické. V úvodu se budu věnovat kladným i záporným stránkám úvěru a popíšu celý úvěrový proces. Zvláštní pozornost budu věnovat problémům se splácením úvěru i nekalým praktikám nebankovních poskytovatelů.

3.1 Výhody a nevýhody spotřebních úvěrů

Bystrý čtenář jistě sám přijde na spoustu kladných i záporných stránek úvěru obecně. Není mým cílem, ani v mé moci, zde uvádět výčet všech a zaměřím se tak jen na ty nejdůležitější, které hrají významnou roli při rozhodování, zda si vzít, či nevzít spotřební úvěr.

3.1.1 Výhody

Peníze máme ihned. Nespornou a zároveň největší výhodou spotřebních úvěru je jejich relativní jednoduchost získání, a proto můžeme mít k dispozici finance, které bychom jinak museli třeba i několik měsíců nebo dokonce let pracně šetřit.

Z toho plynou další výhody, jako je vyšší dostupnost spotřebního zboží. Jednoduše si ho můžeme pořídit za cizí zdroje a místo spoření můžeme mít zboží ihned a až následně za něj platit. Tímto způsobem nezatěžujeme osobní nebo rodinný rozpočet jednorázovým výdajem. Splácení je rozděleno do určitého časového úseku a zatížení rozpočtu tak bude mnohem menší. V bance nebo i u obchodníka se dnes běžně setkáme i s tím, že si sami můžeme zvolit, jakou dobu chceme splácet nebo určit sumu, kterou jsme schopni nebo ochotni platit.

Poslední velkou výhodu, kterou považuji za vhodné zde zmínit, je existence zákona, který řeší tuto problematiku, a který jsem uváděl výše. Zákon jasně vymezuje práva a povinnosti jednotlivých stran a poskytuje také jistou formu ochrany spotřebitele.

3.1.2 Nevýhody

První a nejnepříjemnější nevýhoda každého úvěru je samozřejmě úrok. Za vše se dnes platí, a proto ani rychlejší zvyšování naší životní úrovně není zadarmo. Pokud po něčem toužíme, ale nemůžeme si to dovolit, musíme počítat s tím, že pořízení za cizí prostředky bude ve výsledku dražší, než financování vlastními zdroji.

Také v situaci nečekaného výpadku příjmu se může snadno stát, že nebudeme schopni splácet své závazky a můžeme se dostat do nepříjemné situace, kdy může hrozit dokonce exekuce nebo osobní bankrot[40].

Spotřební úvěr nám poskytuje lákavé výhody, ale je na každém z nás pečlivé zvážení možného rizika, které se s tímto produktem neodmyslitelně pojí.

3.2 Úvěrový proces

Tato část je věnována popisu úvěrového procesu. V literatuře lze nalézt členění tohoto procesu na následující části: úvodní rozhovor s klientem, získání informací, zpracování žádosti o úvěr, posouzení žádosti, rozhodnutí o úvěru, uzavření smlouvy, poskytnutí úvěru a kontrola dodržování smlouvy[41]. Já ho rozdělím do tří základních částí, které si popíšeme blíže. Patří mezi ně žádost o úvěr, posouzení a poskytnutí úvěru a splácení úvěru. Je třeba také říct, že proces tak, jak je zde popsán, se týká především bankovních institucí. Nebankovní poskytovatelé úvěrů sice mají stejné tři fáze, ale zejména u posouzení úvěruschopnosti klienta zpravidla nejsou tak pečliví nebo nevyužívají všechny metody posouzení žadatele. Proto budu proces primárně popisovat z pohledu bank.

3.2.1 Žádost o úvěr

Když si chci vzít spotřební úvěr, měl bych se nejdříve dobře informovat o tom, co musím udělat pro to, abych ho získal. Náležitosti úvěrové smlouvy, které stanovuje zákon, jsou uvedeny výše a podrobně pak v zákoně o spotřebitelském úvěru[42].

Není nic jednoduššího, než se informovat o poskytování spotřebního úvěru na pobočce jakékoli banky, případně na internetových stránkách nebo přímo u obchodníka, zda a za jakých podmínek úvěry poskytuje.

[40] O oddlužení neboli osobním bankrotu podrobněji v podkapitole 3.3.3.

[41] PUCHINGER, Zdeněk. *Bankovnictví I: úvodní kapitoly k problematice bankovní soustavy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. 174 s. ISBN 8024410486, str. 108-109.

[42] Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Banka po potenciálním klientovi obvykle požaduje základní informace potřebné k rozhodnutí o poskytnutí či neposkytnutí úvěru. Mezi tyto informace obvykle patří[43]:

- osobní údaje (věk, rodinný stav, místo bydliště)
- ekonomické údaje (zaměstnání, výše příjmu, majetek)
- doplňující údaje (platební historie, klientova participace, zajištění)

Samozřejmě každá banka nebo instituce, která poskytuje spotřební úvěry, může požadovat mírně odlišné vstupní údaje. Každá instituce tak může mít formulář žádosti o úvěr odlišný.[44]

3.2.2 Posouzení a poskytnutí úvěru

Poskytovatel úvěru má, na základě poskytnutých informací klientem, ze zákona povinnost posoudit schopnost klienta splácet. Banka by tak samozřejmě činila, i kdyby tuto povinnost neměla, kvůli nutnosti zohlednění rizika nesplacení úvěru klientem. Proto předtím než klientovi poskytne úvěr, musí banka ověřit jeho úvěruschopnost. Jinými slovy z informací o klientovi, historických zkušeností a různých modelů je banka schopna odlišit rizikové klienty od těch méně rizikových. Nejčastějšími pomocníky jsou pro banky, vedle samotných údajů o klientovi, scoringové modely a úvěrové registry.

3.2.2.1 Scoring

Banky se snaží poskytovat co nejvíce úvěrů a maximalizovat tak svůj zisk. Na druhou stranu je nutností minimalizovat počet úvěrů, které by žadatel z nějakého důvodu nebyl schopný splatit. Toho banky dosahují statistickou analýzou historických dat, která umožňuje sledovat vazby mezi poskytnutými údaji klienta a jeho chováním.

Tento proces je základem pro již dříve zmíněné scoringové modely. Samotný scoring spočívá v přiřazení bodových hodnot jednotlivým údajům, které žadatel uvádí, a tyto body se sčítají. Následně jsou schvalovány úvěry, které dosáhnou minimálního bodového hodnocení požadovaného bankou.[45]

---

[43] Podle PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnictví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 9788024511801, str. 302.

[44] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnictví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 9788024511801, str. 303.

[45] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnictví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 9788024511801, str. 303.

Jedná se o základní metodu používanou bankami, ale zdaleka ne jedinou. Žadatelova schopnost splácet se posuzuje z různých hledisek a různými metodami. Pro banky je důležité, aby dokázaly co nejlépe posoudit, jestli žadatel úvěr splatí nebo může mít se splácením problémy. Stejně důležitá je standardizace jak vstupních dat, tak i metod jejich zpracování. Není možné podrobně se zabývat každou žádostí. Vznikaly by tak obrovské náklady, které by nemohly být pokryty zisky z takto malých úvěrů.[46]

3.2.2.2 Úvěrový registr

Dalším pomocníkem bank při posuzování žadatele může být úvěrový registr. Jedná se o databázi všech fyzických i právnických osob, kterým byl někdy poskytnut úvěr. Jejich účel je jasný. Instituce, které poskytují úvěry, se mohou pomocí úvěrového registru přesvědčit o bonitě klienta.

Úvěrový registr obsahuje:

- identifikační údaje,
- údaje o bonitě,
- úvěrovou historii.

Banky si tak mohou snadno ověřit, jestli má žadatel nesplacené úvěry u jiných institucí, a jak je splácí. Stejně tak je pro ně důležitá informace o již splacených úvěrech, a jestli je splácel dle dohodnutých podmínek nebo zda měl se splácením problémy.

Pokud žadatel vykazuje dobrou úvěrovou historii tím, že všechny své úvěry hradil ve lhůtě splatnosti, stejně jako jednotlivé splátky, může tento faktor ovlivnit poskytnutí úvěru. Takový žadatel může být také považován za méně rizikového a může tak například získat nižší úrokovou sazbu.[47] Mezi tyto úvěrové registry patří například Solus, NRKI, BRKI.[48]

Pokud banka usoudí, že žadatel je bonitní a schopný úvěr splácet, poskytne mu sjednanou částku předem stanoveným způsobem.

---

[46] DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 807201515X, str. 535-536.

[47] KALABIS, Zbyněk. *Bankovní služby v praxi*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2005. 148 s. ISBN 8025108821, str. 84-86.

[48] Charakteristika spotřebitelského úvěru. *ČLFA - Česká leasingová a finanční asociace* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=48>.

3.2.3 Splácení úvěru

Po poskytnutí úvěru přichází ta nejméně příjemná část z pohledu dlužníka, a tím je splácení půjčené částky. Jak a v jakých intervalech jsou hrazeny splátky, je uvedeno ve smlouvě. V případě bezproblémového splácení není logicky o čem psát. Objevuje se ale stále více lidí, kteří nejsou schopni dostát svým závazkům a dostávají se tak do problémů. Pro velký význam věnuji tomuto problému celou následující podkapitolu.

3.3 Problémy se splácením úvěru

„Bankovní instituce podle ČNB evidovaly ke konci roku 2010 cca 12 % podíl déle než 90 dní nesplácených spotřebitelských úvěrů, u nebankovních společností to bylo více než 19 % dlouhodobě nesplácených úvěrů.“[49]

3.3.1 Nemožnost a neochota splácet

Problémy se splácením můžou mít dvojí důvod. Jedná se o nemožnost nebo neochotu klienta splácet, což jsou dvě odlišné situace.

U nemožnosti splácet se klient dostává do osobních nebo finančních problémů (vážná nemoc, ztráta zaměstnání, nečekané výdaje), které mu znemožňují hradit splátky podle smlouvy. V takovém případě je nejlepším řešením kontaktovat věřitele a dohodnout se na dalším postupu. Existuje více možných řešení, jako je snížení nebo odložení splátek. Věřitelé jsou většinou ochotní o úpravě splátkového kalendáře jednat, protože je v zájmu obou stran, aby se dohodly. Výrazně se nedoporučuje hledat „pomoc“ oddlužovacích zprostředkovatelů, protože tím závazek splácet vůči věřiteli nezaniká a bez dohody s věřitelem se nemění! Naopak vznikají další výdaje na odměny zprostředkovatele. Není tudíž zaručeno, že třetí strana neschopnost splácet vyřeší, nehledě na fakt, že se může jednat o pomoc jen zdánlivou, a tudíž o podvod. Za této situace se tedy doporučuje včasné a přímé jednání s věřitelem.[50]

---

[49] Navigátor bezpečných úvěrů: Víme, kam si (ne)máte jít půjčit peníze. *Měšec.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.mesec.cz/clanky/navigator-bezpecnych-uveru-vime-kam-si-mate-jit-pujcit-penize/>.

[50] Charakteristika spotřebitelského úvěru. *ČLFA - Česká leasingová a finanční asociace* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=48>.

Řešit případné problémy primárně s věřitelem doporučuje jak literatura[51], tak i zájmové organizace nebo asociace[52].

Neochota splácet znamená svévolné zastavení plateb. To má za následek vážné finanční důsledky pro dlužníka, jako jsou úroky z prodlení a smluvní sankce, které bude věřitel vymáhat u soudu. Pokud dlužník nezaplatí, přistupuje věřitel k exekuci.[53]

3.3.2 Zajištění a pojištění

Zajištění a pojištění jsou dvě možnosti, jak problém neschopnosti nebo neochoty splácet řešit.

Zajištění úvěru je způsob ochrany před neplatiči, který poskytovatel úvěru může při zřizování smlouvy požadovat a pomáhá jim tak „eliminovat ztráty z případného nesplaceného úvěru klientem“[54].

Existují dvě základní formy zajištění, které banka může požadovat. Jedná se o osobní a věcné zajištění. Osobní zajištění je, když se třetí osoba, tzv. ručitel, zaručí, že v případě nesplacení úvěru dlužníkem, zaplatí jeho závazky za něj. U věcného zajištění se pak jedná zejména o zastavení movitých či nemovitých věcí.[55]

Pojištění je možnost, jak se mohou bránit sami dlužníci. Banky samy dnes nabízí k úvěrům tzv. pojištění schopnosti splácet. Některé mohou poskytnutí úvěru zřízením tohoto pojištění dokonce podmínit. Pojištění může být poskytováno proti různým rizikům. Mezi nejčastější patří pojištění pracovní neschopnosti, ztráty zaměstnání, pojištění dlouhodobé nemoci, invalidity a úmrtí.[56]

---

[51] Např. KALABIS, Zbyněk. *Bankovní služby v praxi*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2005. 148 s. ISBN 8025108821, str. 91-92.

[52] Např. Česká leasingová a finanční asociace.

[53] Charakteristika spotřebitelského úvěru. *ČLFA - Česká leasingová a finanční asociace* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=48>.

[54] PUCHINGER, Zdeněk. *Bankovnictví I: úvodní kapitoly k problematice bankovní soustavy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. 174 s. ISBN 8024410486, str. 114.

[55] Zajištění úvěru. *Spotřebitelský úvěr* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://spotrebitelskyuver.com/zajisteni-uveru>.

[56] Pojištění schopnosti splácet: vytáhne trn z paty, nebo peníze z kapes? *Peníze.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/17818-pojisteni-schopnosti-splacet-vytahne-trn-z-paty-nebo-penize-z-kapes>.

Sám dlužník se tak může efektivně bránit situaci, kdy mu například pro výpadek příjmu může hrozit i exekuce. Zásadní, při využití této možnosti, je seznámit se s podmínkami, za jakých nám bude poskytnuto pojistné plnění a posoudit, zda se nám pojištění vyplatí. Samozřejmostí při posouzení pojištění je také výše pojistného, obecně totiž platí, že díky relativně velkému podílu nesplacených úvěrů se jedná o dražší pojištění.

3.3.3 Oddlužení (osobní bankrot)

„Dne 1. ledna 2008 nabyl účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a nahradil tak dosavadní zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.“[57] A právě tento zákon nově zavádí pojem oddlužení neboli tzv. osobní bankrot.

Jestliže nastane situace, kdy dlužník není schopný dostát svým závazkům nebo má problémy se splácením, může to věřitel vyhodnotit jako doklad o platební neschopnosti a podat návrh na zahájení insolvenčního řízení.[58] Tento návrh může podat i sám dlužník. V zájmu dlužníka je vyhnout se exekuci a tím i zásahům do svého majetku, kdy exekutoři zabavují majetek i několikanásobně vyšší hodnoty, nebo mohou být exekucí postihnuty všechny příjmy, a to i důchod, renta nebo stipendium.[59] Proto mohou insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jejich situaci řešil oddlužením.[60]

Oddlužení je v jistých ohledech specifické a má své podmínky, kdy je možné tohoto způsobu řešení dluhů využít. Oddlužení lze využít v případě, jestliže:

- se jedná o dlužníka – nepodnikatele,
- dlužník má alespoň 2 věřitele,
- je dlužník v prodlení se splácením alespoň 30 dnů,
- není schopen plnit své dluhy podle insolvenčního zákona.[61]

---

[57] Insolvenční právo. *Insolvenční zákon* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/insolvencni-pravo.html>.

[58] Charakteristika spotřebitelského úvěru. *ČLFA - Česká leasingová a finanční asociace* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=48>.

[59] Výhody oddlužení - osobního bankrotu - insolvence. *Nasepujcka.cz:* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.nasepujcka.cz/insolvence/osobnibankrot.html>.

[60] Charakteristika spotřebitelského úvěru. *ČLFA - Česká leasingová a finanční asociace* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=48>.

[61] Výhody oddlužení - osobního bankrotu - insolvence. *Nasepujcka.cz:* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.nasepujcka.cz/insolvence/osobnibankrot.html>.

Oddlužení je možné i v případě, že do této situace dlužník pomalu směřuje a je zřejmé nebo velice pravděpodobné, že se jeho situace nezlepší.[62]

Finančně nezvladatelnou situaci je samozřejmě potřeba doložit příslušnými výpisy, doklady a jinými podklady, které jsou nutné k posouzení situace soudem.[63]

Jsou možné dva způsoby oddlužení a to jednorázové zpeněžení majetku nebo plněním splátkového kalendáře, pokud má dlužník pravidelný příjem. O způsobu oddlužení rozhoduje schůze věřitelů, přičemž 1 koruna dlužné částky se rovná jednomu hlasu a způsob je přijat prostou většinou hlasů. Zajištění věřitelé nehlasují.[64]

Pokud je zvolen druhý způsob, je dlužníkovi sestaven splátkový kalendář, kdy musí do pěti následujících let splatit minimálně 30 % všech svých dluhů. Zbytek dluhu je mu pak odpuštěn. Dlužník má po celou dobu zajištěné životní minimum a splátky tak nemohou přesáhnout částku, která by po odečtení od příjmů nedosahovala alespoň životního minima. Celý proces je legislativně upraven a v jeho průběhu tak nemusí dlužník žít ve strachu z exekuce a po jeho skončení je od dluhů zcela osvobozen.[65]

Návrh insolvenčnímu soudu na řešení situace oddlužením musí splňovat i jistá formální kritéria a není výjimkou, že řada návrhů je zamítána pro formální nedostatky, protože je dlužníci podávají sami a zpravidla jsou v právních záležitostech amatéry.[66]

Na Grafu 2 můžeme vidět počet návrhů na insolvenci v jednotlivých letech a počet insolvencí řešených právě formou oddlužení.

---

[62] Výhody oddlužení - osobního bankrotu - insolvence. *Nasepujcka.cz:* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.nasepujcka.cz/insolvence/osobnibankrot.html>.

[63] Osobní bankrot. *Antibankrot.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.antibankrot.cz/bankroty_fyzickych_osob.html>.

[64] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance: Ekonomická krize a krach optimismu.* 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 472.

[65] Insolvence - oddlužení. *Půjčkabez.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://pujckabez.cz/insolvence-oddluzeni.php>.

[66] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance: Ekonomická krize a krach optimismu.* 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994, str. 471.

Graf 2: Počet osobních bankrotů a návrhů na insolvenci od roku 2008

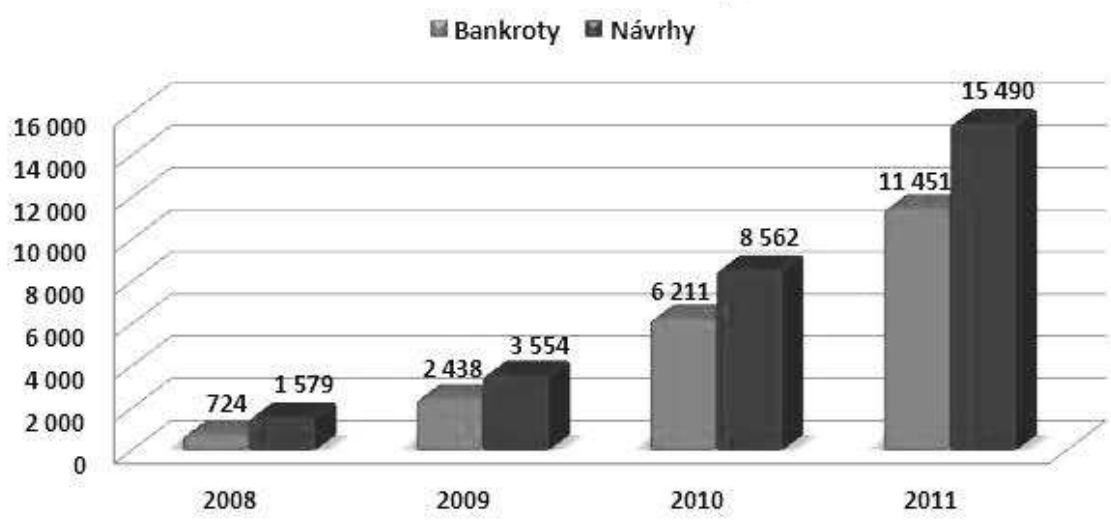

Zdroj: V roce 2011 bylo vyhlášeno 11 451 osobních bankrotů. CRIBIS.cz [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z WWW: <http://www.informaceofirmach.cz/cribis_news/bankroty-cribis_news/osobni-bankroty-v-prosinci-2011>; upraveno autorem

3.4 Nekalé praktiky

Do nemalých problémů je možné se dostat kvůli nekalým praktikám obchodníků, kteří spotřební úvěr nabízí. V dosavadním textu jsem převážně uváděl jako poskytovatele těchto úvěrů banky. Důvodem bylo, že mají propracovanější úvěrový proces i větší zkušenosti ve zkoumání všech potřebných informací a jsou tak standardním poskytovatelem spotřebních úvěrů. Nelze ovšem zapomínat na to, že jsou zde i nebankovní instituce a obchodníci, kteří úvěr nabízí. Díky jejich méně propracovaným a standardizovaným postupům můžeme očekávat, že jejich sazby budou o něco vyšší.

Výhoda spojená s existencí těchto subjektů může být pro spotřebitele v tom, že u nich může dosáhnout na úvěr, který by mu banka, například z hlediska rizikovosti, neposkytla. Může se tak najít nebankovní subjekt, který je ochoten toto riziko podstoupit výměnou za vyšší úrok. Pokud jsou obě strany ochotny na tyto podmínky přistoupit, jedná se o tržní vztah, kterému nelze nic vytknout.

Problém nastává v případě, kdy se tyto subjekty snaží obohatit na úkor samotných spotřebitelů. Ti tyto „rychlé peníze“ často vidí jako poslední řešení své situace a jejich poskytovatelé zase jako snadný výdělek. Z tržního mechanismu se tak lehce stane prosté okrádání. Zde můžeme mluvit o nekalých praktikách, z nichž některé si přiblížíme.

3.4.1 Lichvářské úroky

„Lichva je obecně závazek nepřiměřený k zisku závazkem získaným.“[67] Nejčastěji se jedná o nepřiměřeně velké úroky. V České republice, na rozdíl od některých států Evropské unie, nejsou úrokové sazby spotřebitelských úvěrů regulovány. Nic tedy nebrání tomu, aby nebankovní instituce měly sazby RPSN i v řádu stovek procent.

Zákon definuje lichvu takto: „Kdo zneužívaje něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyslnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti“[68]. Prakticky, záleží jen na soudu, jak si tuto definici vyloží. Nejvyšší soud nepřiměřené plnění vidí jako trojnásobek průměrné sazby a více. Nicméně předpokládá, že lidé jsou rozumní, a proto je téměř nemožné někoho odsoudit za lichvu.[69]

Statistiky bohužel jasně ukazují, že Nejvyšší soud má poněkud mylnou představu o racionalitě lidí a je tak třeba, aby se v první řadě zlepšila finanční gramotnost české společnosti.

3.4.2 Zprostředkovatelé

Je velký rozdíl mezi zprostředkovateli a poskytovateli úvěrů. Většina inzerátů typu „rychlá půjčka“ je inzerována zprostředkovateli a ne poskytovateli úvěrů. Jejich činnost je založena na rozdělení klientů na úvěruschopné a ty, kterým by nikdo půjčku neposkytl. Jako kontakt bývá uvedeno jen telefonní číslo a tyto linky bývají zpoplatněny sazbou až 95 Kč za minutu a zprostředkovatelé navíc požadují nevratnou kauci předem ve výši tisíců korun za zprostředkování. Těm neúvěruschopným se už neozvou. Druhou skupinu většinou donutí například uzavřít si životní pojištění a tím inkasují ještě provizi od pojišťovny za získání klienta.[70]

---

[67] Lichva. *Wikipedie* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lichva>.

[68] § 218 odst. 1 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

[69] Každému jeho lichváře. Chcete změnu? Pošlete exekutory k úředníkům domů. *Peníze.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/exekuce-a-exekutori/209465-kazdemu-jeho-lichvare-chcete-zmenu-poslete-exekutory-k-urednikum-domu>.

[70] Pozor na zprostředkovatele a oddlužovací firmy. *FinExpert.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://finexpert.e15.cz/pozor-na-zprostredkovatele-a-oddluzovaci-firmy>.

3.4.3 Nepřiměřené sankce

Často se stává, že poskytovatelé úvěrů mají vysoké pokuty za nedodržení smluvních podmínek stejně jako vysoké zajištění úvěru. Proto, když se klient dostane do platební neschopnosti nebo poruší nějakým způsobem smlouvu, dluh rychle narůstá a o svůj majetek může přijít. Požadované zajištění často bývá nepoměrně vyšší dlužné částce, a proto poskytovatelům někdy ani nejde o navrácení jejich finančních prostředků a s neschopností dlužníka splatit úvěr dopředu počítají. Získají tím předmět ručení a výdělek je pro ně daleko vyšší.[71]

3.4.4 Bianco směnka

Jako zajištění úvěru se používají také bianko směnky. Tuto směnku dlužník podepíše a nechává si ji věřitel. Problém je v tom, že většinou chybí datum splatnosti i dlužná částka, kterou má dlužník zaplatit. Pokud se pak dlužník dostane do problémů se splácením, věřitel tyto údaje vyplní. Při tomto vyplňování ale není nijak omezen a může dopsat prakticky jakoukoli částku. Často jsou sumy na směnkách daleko vyšší než původní dluh a cílem úvěrové společnosti může být účelné dosažení exekučního řízení.[72]

3.4.5 Rozhodčí doložka

Běžnou praxí mezi poskytovateli půjček je sjednání rozhodčí doložky jako součást smlouvy o spotřebním úvěru. V případě sporu mezi věřitelem a dlužníkem pak rozhoduje právě rozhodce, nikoli soud. Problém je, že rozhodci bývají často s věřiteli spřáteleni a spotřebitel tak nemá se svými stížnostmi moc šancí uspět. V současnosti přichází změna. Rozhodčí doložky nezmizí úplně, ale budou podrobeny přísnějším pravidlům. Od 1. dubna 2012 totiž nabývá účinnost novela zákona o rozhodčím řízení[73]. Ta nově zavádí především to, že rozhodčí smlouva musí být sepsána odděleně od smlouvy o úvěru a spotřebitel musí být poučen o možných následcích rozhodčího řízení. Pokud spotřebitel nebude s nálezem rozhodce spokojen, může také požádat soud o přezkoumání. Poslední důležitou změnou,

---

[71] Pozor na zprostředkovatele a oddlužovací firmy. *FinExpert.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://finexpert.e15.cz/pozor-na-zprostredkovatele-a-oddluzovaci-firmy>.

[72] Nový trik vykuků: podpis na bianko směnku - a dům je fuč. *Týden.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/novy-trik-vykuku-podpis-na-bianko-smenku-a-dum-je-fuc_206202.html>.

[73] Novela zákona o rozhodčím řízení č. 19/2012 Sb.

kterou je vhodné zmínit je, že rozhodci musí mít nově vysokoškolské právnické vzdělání a nesmí být předpojatí.[74]

3.4.6 Regulace a dohled

Na závěr této problematiky je vhodné uvést, že „zatímco za regulaci většiny finančních služeb odpovídá ministerstvo financí, za regulaci spotřebitelského úvěru odpovídá ministerstvo průmyslu a obchodu. Jde ještě o pozůstatek z dob Rakouska-Uherska, kdy spotřebitelské úvěry neposkytovaly banky, ale drobní živnostníci přímo svým zákazníkům. Ta doba už je sice dávno pryč, ovšem ve státní správě je vše při starém. Na dodržování těch několika málo pravidel pak musí dohlížet Česká obchodní inspekce, která na to nemá kapacitu ani odborné znalosti, místo České národní banky, která by kapacitu i odborné znalosti měla“[75].

Je zřejmé, že zájem politiků o kvalifikovaný dohled nad poskytováním spotřebních úvěrů je v České republice malý, ale abych uvedl věc na pravou míru, existuje oblast, kde odpovídající regulace a dohled funguje. Platí totiž, že Česká národní banka „provádí dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijními fondy, družstevními záložnami, směnárnami a dohled nad institucemi v oblasti platebního styku“[76]. Proto bankovní spotřební úvěry spadají pod dohled právě ČNB, kde musím zdůraznit právě slovo „bankovní“, dohled nad nebankovními úvěry vykonává, jak již bylo zmíněno, Česká obchodní inspekce.

Právě nekvalifikovaný a nedostatečný dohled nad nebankovními zprostředkovateli nebo poskytovateli spotřebních úvěrů nahrává „špinavým hráčům“ na trhu s těmito úvěry a negativní následky plně dopadají na spotřebitele.

---

[74] Rozhodčí doložky už od dubna nepůjde tak snadno zneužít. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/finance/263134-rozhodci-dolozky-uz-od-dubna-nepujde-tak-snadno-zneuzit.html>.

[75] Každému jeho lichváře. Chcete změnu? Pošlete exekutory k úředníkům domů. *Peníze.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/exekuce-a-exekutori/209465-kazdemu-jeho-lichvare-chcete-zmenu-poslete-exekutory-k-urednikum-domu>.

[76] Dohled nad finančním trhem. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/>.

3.4.7 Kontroly

V roce 2011 bylo Českou obchodní inspekcí provedeno 290 kontrol úvěrových společností. Meziročně stoupl počet osobních bankrotů o 90 % a jsou statisíce exekucí. Úvěrové společnosti se mnohdy soustředí na nejsnadnější cíle, tedy dlužníky, kteří si na zaplacení jednoho dluhu berou úvěr jinde. Česká obchodní inspekce může těmto společnostem udělovat za porušení zákona pokuty až ve výši pěti milionů korun.[77] Nicméně za rok 2011 „bylo uloženo 100 pokut v celkové výši přes 1 milion korun a u 41 kontrol nebylo dosud o pokutě rozhodnuto“[78].

Lze tak říci, že kontrolní orgán nemá dostatečnou kapacitu na provádění kontrol, a i když by se zdálo, že má účinný nástroj, jak s nepoctivými obchodníky bojovat, zdaleka ho nevyužívá efektivně. Největší ochranou spotřebitele tak nadále zůstává jeho vlastní rozum.

[77] Moře nemáme. Ale úvěrovým žralokům se tu daří!. *Peníze.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/231532-more-nemame-ale-uverovym-zralokum-se-tu-dari!>.

[78] Moře nemáme. Ale úvěrovým žralokům se tu daří!. *Peníze.cz* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/231532-more-nemame-ale-uverovym-zralokum-se-tu-dari!>.

4 Nabídka spotřebních úvěrů

Nyní už se jen zbývá podívat na nabídku úvěrových produktů na spotřebu na trhu. Volím nabídky dostupné na internetu. Tato možnost je dnes stále více využívána, protože přináší jak rychlost, tak jednoduchost vyřízení. Vybírám také významnější poskytovatele bankovních i nebankovních úvěrů. Samotné srovnání je rozděleno do dvou částí, a to na úvěr na nákup zboží do domácnosti, který je srovnán s nabídkou splátkového prodeje, a nákup automobilu, kde je klasický úvěr porovnán s finančním leasingem.

4.1 Nákup zboží do domácnosti

Jistě není těžké si představit, zvláště pro ty mladší, že je potřeba vybavit domácnost určitými spotřebiči, elektronikou nebo nábytkem, ale momentální úspory nestačí k tomu, abychom si pořídili, co potřebujeme nebo chceme. Jednou možností v takovém případě je počkat a šetřit. Druhou možností je vzít si spotřební úvěr nebo si zboží koupit na splátky. Proto vyberu některé společnosti nabízející tyto produkty a představím jejich nabídky. Následně pro lepší srovnání budu uvažovat konkrétní úvěr ve výši 40 tisíc korun a délkou úvěru 2 roky. Na konci této podkapitoly jsou nabídky přehledně shrnuty.

4.1.1 Nebankovní úvěry

Nejprve se zaměřím na nabídky 3 nebankovních poskytovatelů úvěrů, kteří působí na českém trhu.

4.1.1.1 Cofidis

COFIDIS s.r.o. nabízí zřízení úvěru online v rozmezí 40 tisíc až 300 tisíc Kč a volitelné délce splácení 12 – 84 měsíců. Uvádí, že úrokové sazby se pohybují již od 7 %, to nicméně platí, pouze u částky 300 tisíc Kč na 1 rok. Se snižující se částkou se ale úroková míra zvyšuje a odvíjí se také od doby splácení. Cofidis se rovněž chlubí nulovými poplatky. To znamená, že nemají poplatky za vedení účtu nebo vyřízení žádosti o úvěr, a proto uvádí úrokovou míru stejnou jako RPSN. Cofidis také nabízí předčasné splacení úvěru zdarma.[79]

[79] Úvěr na cokoliv. *COFIDIS* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.icofidis.cz/uver-na-cokoliv/>.

U našeho příkladu s úvěrem 40 tisíc Kč na 2 roky je úroková míra i RPSN 29,9 %. Měsíční splátka by byla 2 164 Kč a celkem zaplatit bychom museli 51 936 Kč.[80]

Cofidis nabízí také pojištění GARANCE+, které pokrývá rizika neschopnosti splácet, konkrétně z důvodu ztráty zaměstnání, dočasné pracovní neschopnosti, úplné ztráty samostatnosti a úmrtí. Toto pojištění poskytuje prostřednictvím spolupráce s pojišťovnami ACM VIE SA a ACM IARD SA, se sídlem ve Francii.[81] Pojistné je každý měsíc jiné, protože se odvíjí od výše aktuálního dluhu. Činí 0,65 % z dosud nesplaceného dluhu. S tím jak se snižuje dluh, se tedy snižuje i toto pojistné.[82]

Od žadatele pro zřízení půjčky požadují potvrzení o výši příjmu, kopii výpisu z bankovního účtu (poslední měsíc), kopii občanského průkazu a druhého dokladu (řidičský průkaz, pas, atp.). Vyjádření o schválení půjčky by měl žadatel obdržet do 2 – 3 dnů. Peníze na účet by pak měl obdržet do 48 hodin po posouzení a schválení půjčky.[83]

4.1.1.2 Cetelem

CETELEM ČR, a.s. patří mezi největší nebankovní poskytovatele úvěrů na českém trhu a zdatně konkuruje i bankovním poskytovatelům. Je dceřinou společností francouzské banky BNP Paribas Personal. Podle jejich vlastních slov: „při sjednávání úvěrů klade Cetelem důraz na zodpovědný přístup k úvěrování[84], který vychází jak ze seriózního jednání s klienty, dodržování zákonných a etických norem, ctění principů asociací, jejichž je členem, z poskytování konkurenceschopných a transparentních finančních produktů, tak i zásady odmítnout klienta v případě jeho zjištění nedostatečné schopnosti dostát svým závazkům“[85].

---

[80] Úvěr na cokoliv. *COFIDIS* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.icofidis.cz/uver-na-cokoliv/>.

[81] Žádost o sjednání pojišťění. *COFIDIS* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.icofidis.cz/Files/archiv/ostatni-dokumenty/zadost-o-sjednani-pojisteni/>.

[82] Sjednání pojištění. *COFIDIS* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.icofidis.cz/pojisteni/sjednani-pojisteni/>.

[83] Často kladené otázky. *COFIDIS* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.icofidis.cz/vse-o-uverech/casto-kladene-otazky/>.

[84] Zodpovědné úvěrování. *Cetelem* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.cetelem.cz/o-nas/zodpovedne-uverovani.html>.

[85] Cetelem se představuje. *Cetelem* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.cetelem.cz/o-nas/cetelem-se-predstavuje.html>.

Půjčku na cokoli nabízí Cetelem od 20 tisíc do 200 tisíc Kč a délku splácení od 6 do 75 měsíců.[86]

Pro vyřízení žádosti je třeba uvést osobní informace a kontaktní údaje, jako je rodné číslo, číslo občanského průkazu, trvalé bydliště, a informace o zaměstnání a finanční situaci, je třeba také doložit potvrzení o výši příjmu.[87]

Cetelem nabízí i možnost pojištění schopnosti splácet a to ve třech variantách. Nejvyšší pojištění, které se vztahuje na úmrtí, invaliditu 3. stupně, pracovní neschopnost a ztrátu zaměstnání je za poplatek ve výši 6,99 % ze sjednané měsíční splátky.[88]

Úvěr 40 tisíc Kč se splatností 2 roky by společnost poskytla při úrokové míře 18,88 % a RPSN by činilo 20,6 %. Měsíční splátka by byla ve výši 2 014 Kč a celková splatná částka ve výši 48 336 Kč.[89]

4.1.1.3 Provident

Provident Financial s.r.o. nabízí půjčky v rozmezí 4 tisíce až 50 tisíc Kč a jeho služby jsou specifické zejména díky délce splácení, kterou nabízí ve dvou variantách. A to 45 nebo 60 týdnů s dvěma možnostmi čerpání, a to hotovostní a bezhotovostní. U hotovostní verze navštíví žadatele co nejdříve obchodní zástupce, který vyřídí formality a předá peníze. Společnost uvádí dostupnost peněžních prostředků tímto způsobem často i ten samý den, kdy obdrží žádost. U bezhotovostního čerpání uvádí dobu do poskytnutí peněz i 13 dní.[90]

Při výši úvěru 40 tisíc, době splácení 60 týdnů a bezhotovostním čerpání úvěru, uvádí společnost úrokovou sazbu 21 % a RPSN, kde je započítán i poplatek za zpracování 7 600 Kč, činí 63,91 %. Měsíční splátka je ve výši 879 Kč týdně a celková splatná výše úvěru je 52 707 Kč.

---

[86] Online půjčka. *Cetelem* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <https://www.cetelem.cz/osobni-pujcka/jak-ziskat-osobni-pujcku/online-pujcka.html>.

[87] Jak získat osobní půjčku. *Cetelem* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.cetelem.cz/osobni-pujcka/jak-ziskat-osobni-pujcku.html>.

[88] Půjčka na cokoli. *Cetelem* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <https://www.cetelem.cz/osobni-pujcka/vyuziti-osobni-pujcky/pujcka-na-cokoli.html>.

[89] Půjčka na cokoli. *Cetelem* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <https://www.cetelem.cz/osobni-pujcka/vyuziti-osobni-pujcky/pujcka-na-cokoli.html>.

[90] Rychlá půjčka. *Provident* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.provident.cz/pages/pujcka-je-rychla>.

U hotovostního čerpání je rozdíl jen v tom, že obchodní zástupce osobně vybírá i splátky u klienta. Tato služba je ale zpoplatněna a u tohoto úvěru by celkový poplatek za hotovostní inkasní službu činil 20 732 Kč a celková splatná částka by se tak vyšplhala na 73 439 Kč.[91]

Provident staví svůj marketing na rychlých penězích a pohodlí klienta. Jak je vidět, tyto služby něco stojí. A není to málo. Navíc je zřejmé, že kvůli velice atypickým délkám splácení jsou jejich úvěry špatně srovnatelné s jinými. Nabízí se otázka, jestli tato obchodní strategie má klientům srovnání s jinými znemožnit záměrně. Tuto otázku nechám nezodpovězenou, protože není mým cílem obviňovat tuto společnost, kvůli řekněme „specifičnosti". Nicméně právě takové nabídky jsou důkazem toho, jak užitečný je ukazatel RPSN, díky kterému je srovnatelný každý úvěr. Připomínám, že roční procentní sazba nákladů udává všechny náklady spojené s úvěrem za jeden rok. Nezáleží tedy na atypické délce splácení, RPSN je vždy počítáno na délku jednoho roku a je tak jediným srovnatelným ukazatelem všech úvěrů.

4.1.2 Bankovní úvěry

Nyní se podíváme i na bankovní úvěry. Obecně je nutné počítat s delším vyřizováním, i když to není pravidlem, než u nebankovních poskytovatelů. U bank se setkáme také s relativně přísnějším posuzováním žádostí o úvěr. Ty jsou v tomto ohledu opatrnější při poskytování úvěrů.

4.1.2.1 Komerční banka

Jedná se o jednu z největších bank v České republice. Komerční banka, a.s. nabízí Osobní úvěr. Jedná se o bezúčelový úvěr v hotovostní nebo bezhotovostní formě ve výši 30 tisíc až 2,5 milionu Kč s maximální splatností 6 let a možností zajištění úvěru.

Pro získání úvěru jsou potřeba 2 doklady totožnosti a potvrzení o výši příjmu (popř. daňové přiznání za minulý rok). Je také nutné splácet z běžného účtu u této banky, pokud ho tedy žadatel nemá, musí si ho založit.[92]

Pro náš konkrétní příklad úvěru 40 tisíc Kč na 2 roky nabízí Komerční banka úrokovou sazbu 9,59 % a RPSN 19,3 % (16,2 %). Měsíční splátka pak činí 1 990 Kč a celkově splatná částka je 47 827 Kč (46 603 Kč). Základní čísla jsou uvedena pro možnost, kdy nemáme u banky

[91] Půjčka Provident - online kalkulačka. *Provident* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.provident.cz/pages/online-kalkulacka>.

[92] Půjčka bez rizika - Osobní úvěr. *Komerční banka* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.kb.cz/cs/lide/obcane/pujcky/pujcka-bez-rizika-osobni-uver.shtml>.

veden běžný účet, čísla v závorkách jsou pak pro druhou alternativu. RPSN zahrnuje i jednorázový poplatek 500 Kč za zpracování žádosti, 80 Kč měsíčně za správu úvěru a pokud nemáme účet u této banky tak i 51 Kč měsíčně za běžný účet.[93]

4.1.2.2 Unicredit bank

Unicredit bank nabízí neúčelový úvěr pod označením PRESTO půjčka. Poskytuje ho v rozmezí 30 tisíc až 500 tisíc Kč a dobou splatnosti 12 – 84 měsíců. Bez zajištění banka poskytne úvěr až do výše 250 tisíc Kč a pro zřízení úvěru je zapotřebí dvou dokladů totožnosti a potvrzení o výši příjmu.[94]

Banka nabízí také pojištění schopnosti splácet, kde pojistné činí 0,2 % z půjčené částky násobených délkou úvěru v měsících.[95]

Úvěr by banka poskytla za následujících podmínek. Úroková sazba 9,9 % (8,9 %), RPSN 27,72 % (26,53 %), výše měsíční splátky 2 131 Kč (2 112 Kč) a celková splatná částka 51 191 Kč (50 729 Kč). V závorce jsou opět čísla platná, pokud máme u banky vedený běžný účet. Do RPSN je započítán i poplatek za poskytnutí úvěru ve výši 1 000 Kč a poplatek za správu úvěru 150 Kč měsíčně.[96]

4.1.2.3 ZUNO

ZUNO BANK AG, je zahraniční banka působící i v České republice. Vznikla jako online banka pro moderní a jednoduché bankovnictví. Jedná se o dceřinou společnost Raiffeisen Bank International.[97] Nabízí úvěry od 30 tisíc do 500 tisíc Kč na dobu 6 – 72 měsíců na cokoli a bez ručitele.[98]

Tuto banku jsem zařadil do srovnání pro její reklamní kampaň v současné době, kdy se chlubí tím, že jako první banka nemá poplatky za vyřízení úvěru, ani žádné měsíční poplatky.

---

[93] Kalkulačka spotřebitelských úvěrů. *Komerční banka* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.kb.cz/kalkulacka-spotrebitelskych-uveru/index.shtml>.

[94] Spotřebitelské úvěry. *UniCredit Bank* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditbank.cz/cz/obcane/uvery/spotrebitelske-uvery.html>.

[95] Úvěrové pojištění. *UniCredit Bank* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditbank.cz/cz/obcane/pojisteni/pojisteni-schopnosti-splacet.html>.

[96] Kalkulátor PRESTO půjčky. *UniCredit Bank* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditbank.cz/cz/obcane/uvery/spotrebitelske-uvery/kalkulator-presto-pujcky.html>.

[97] Příběh. *ZUNO* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.zuno.cz/o-nas/zuno/pribeh/>.

[98] PŮJČKA. *ZUNO* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.zuno.cz/uvery/pujcka-bezucelovy-uver/>.

Úvěr 40 tisíc Kč na 2 roky nabízí za 1 789 Kč měsíčně, celkově splatná částka je 42 938 Kč a RPSN činí 7,12 %. Jelikož je úvěr bez poplatků, úroková sazba je stejná. Pojistné kompletního pojištění schopnosti splácet by bylo 105,20 Kč měsíčně ke splátce navíc.[99]

4.1.3 Nákup na splátky

Alternativou k vyřizování úvěru u jejich poskytovatelů je nákup na splátky. Jedná se opět o spotřební úvěr. Zde funguje obchodník jako zprostředkovatel a úvěr je ve skutečnosti poskytován smluvní společností. Pro spotřebitele je tak největší výhodou jednoduchost sjednání a úspora času i námahy oproti sjednávání úvěru samostatně. To je ovšem zpravidla vykoupeno vyšší cenou úvěru.

Pro srovnání jsem vybral zboží z internetového obchodu Alza.cz, který poskytuje nákup na splátky prostřednictvím společnosti Cetelem ČR, a.s.[100] a obchodního řetězce OBI Česká republika s.r.o., který poskytuje nákup na splátky prostřednictvím společnosti ESSOX s.r.o.[101]

4.1.4 Srovnání

Tabulka 2: Bankovní a nebankovní úvěry, nákup na splátky

	Společnost	Úroková sazba (v %)	RPSN (v %)	Splátka (v Kč)	Celkem (v Kč)	Přeplaceno (v Kč)
Nebankovní úvěry	Cofidis	29,90	29,90	2 164	51 936	11 936
	Cetelem	18,88	20,60	2 014	48 336	8 336
Bankovní úvěry	KB	9,59	19,30	1 990	47 827	7 827
	Unicredit	9,90	27,72	2 131	51 191	11 191
	ZUNO	7,12	7,12	1 789	42 938	2 938
Nákup na splátky	Alza (Cetelem) Akční úvěr	18,16	19,75	2 000	48 000	8 001
	Alza (Cetelem) Klasický úvěr	37,46	44,62	2 393	57 432	17 433
	OBI (Essox)	23,56	25,91	2 106	50 544	10 545

Zdroj: Autor

[99] PŮJČKA. *ZUNO* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.zuno.cz/uvery/pujcka-bezucelovy-uver/>.

[100] Splátky je možno spočítat u nabízeného zboží na Alza.cz. Uvedený úvěr je na částku 39 999 Kč k 4.4.2012.

[101] Kalkulačka splátek. *Essox* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <https://eshop.essox.cz/Calculator.aspx?id=9036002&p=39999>.

V Tabulce 2 je přehled nabídek spotřebních úvěrů na výši úvěru 40 000 Kč (u nákupu na splátky 39 999 Kč) a délku splácení 24 měsíců. Provident není zařazen kvůli jiné době splácení.

Je obtížné z tohoto srovnání vyvodit jasné závěry. Je nicméně patrné, že banky mají daleko nižší úrokové sazby. Na druhou stranu mají ale zpravidla poplatek za správu úvěru a proto RPSN roste často až na úroveň nebankovních poskytovatelů. Naprostou výjimkou je v tomto ohledu ZUNO, která se vymyká jak nulovými poplatky mezi bankovními poskytovateli, tak výší zaplacené částky.

Nelze rozlišovat dobré a špatné společnosti jen na základě ceny úvěru. Bankovní i nebankovní společnosti mají svá pro a proti. Banky by měly lákat klienty svým seriózním chováním a profesionálním přístupem. Také v případě problémů by se s nimi měl klient lépe domluvit. Nicméně banky jsou většinou averzní ke klientům, kteří již měli někdy problém se splácením úvěru a jsou uvedeni v úvěrovém registru, byť to nemuselo být jejich vinou (ztráta zaměstnání, těžká životní situace, náhlé vysoké výdaje, apod.) a nemusí proto úvěry těmto lidem poskytnout. Zde se nabízí nebankovní poskytovatelé, kteří jsou benevolentnější. Je třeba si ale uvědomit, že čím benevolentnější společnost je, tím dražší budou její služby a při vymáhání dluhu na dlužníka většinou nebudou brát ohled.

Z Tabulky 2 vyplývá, že hodnoty RPSN kolem 20 % patří mezi průměrné nabídky. Je třeba si tak dávat pozor a tento ukazatel hlídat, jinak snadno můžeme zboží přeplatit o 50 % i více jeho hodnoty.

4.2 Nákup automobilu

Druhá situace, které se budu věnovat, je nákup osobního automobilu. Téměř každý způsob financování cizími prostředky, který zvolím je spotřební úvěr, pokud je v rozmezí 5 tisíc až 1,88 milionu Kč. Na auto se většinou poskytují dva typy spotřebního úvěru. První je klasický úvěr, který může být i účelový, a to právě na nákup automobilu. Druhý typ je finanční leasing. Co je to úvěr je jasné, stručně proto přiblížím leasing, pro pochopení některých rozdílů.

4.2.1 Leasingové společnosti

Celkem výstižná charakteristika je, že „leasing automobilu je finanční pronájem s následnou koupí. Klient (leasingový nájemce) tak užívá automobil, za který platí nájemné = leasingové splátky. Po ukončení této leasingové smlouvy přechází vlastnictví automobilu od leasingové společnosti na klienta. Leasingový vztah končí a klient zůstává majitelem svého vozu“[102]. Hlavní rozdíl je tedy v tom, že po celou dobu leasingu automobil patří leasingové společnosti a na klienta přechází vlastnictví až po zaplacení všech splátek. S tím je zpravidla spojena povinnost platit leasingové společnosti po celou dobu leasingu i havarijní pojištění.

Stručně tedy představím nabídky dvou leasingových společností a porovnám je s klasickými spotřebními úvěry, které je také možné k nákupu automobilu použít.

4.2.1.1 Škofin

Společnost ŠkoFIN, s.r.o. se zaměřuje se na financování automobilů. Nabízí úvěr na auto, leasing automobilů, operativní leasing, pojištění vozidla a doplňková pojištění. ŠkoFIN je dceřinou společností Volkswagen Financial Services AG.[103]

Z důvodu srovnatelnosti s úvěry volím cenu automobilu 222 222 Kč. Leasingové společnosti totiž většinou požadují složení minimálně 10 % z ceny předem. Dostaneme se tak do stejné situace jako kdybychom měli 22 222 Kč v hotovosti a potřebovali půjčit 200 tisíc Kč. Půjčená částka v obou případech bude 200 tisíc Kč. Dobu splatnosti volím 48 měsíců.

Úroková sazba, při těchto podmínkách, nabízená společností Škofin bude činit bez započítání havarijního pojištění 11,1 % a RPSN 11,68 %[104]. Měsíční splátka bez pojištění by byla 5 179 Kč, celkově splatná částka 248 592 Kč. Měsíční splátka včetně havarijního pojištění by byla ve výši 6 013 Kč, celkem splatná částka včetně pojištění 288 606 Kč. RPSN by tak bylo 21,11 %.[105]

---

[102] Finanční leasing automobilu. *ŠkoFIN* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.skofin.cz/produkty/financni-leasing/>.

[103] O společnosti. *ŠkoFIN* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.skofin.cz/o-skofinu/o-spolecnosti/>.

[104] RPSN spočítáno pomocí kalkulačky České obchodní inspekce.

[105] Sami si spočítejte. *ŠkoFIN* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.skofin.cz/sami-si-spocitejte/>.

4.2.1.2 Unicredit leasing

UniCredit Leasing je leasingovou společností se silným zázemím evropské bankovní skupiny UniCredit Group.[106]

Za stanovených podmínek je nabízená měsíční splátka 5 070 Kč a RPSN 11,1 %.[107]

4.2.2 Srovnání

V Tabulce 3 jsou výsledky srovnání mezi klasickým úvěrem a finančními leasingy dvou výše uvedených společností.

Tabulka 3: Bankovní a nebankovní úvěry, finanční leasing

	Společnost	Úroková sazba (v %)	RPSN (v %)	Splátka (v Kč)	Celkem (v Kč)	Přeplaceno (v Kč)
Nebankovní úvěry	Cetelem[108]	10,90	11,46	5 159	247 632	47 632
	Cofidis[109]	14,00	14,00	5 383	258 384	58 384
Bankovní úvěry	KB[110]	9,91	12,40	5 152	250 459	50 459
	Unicredit[111]	11,40	19,62	5 887	283 126	83 126
	ZUNO[112]	7,12	7,12	4 780	229 439	29 439
Leasingové společnosti	Škofin	11,10	11,68	5 179	248 592	48 592
	Unicredit leasing	-	11,10	5 070	239 490	39 490

Zdroj: Autor

[106] Společnost. *UniCredit Leasing* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditleasing.cz/cz/spolecnost.html>.

[107] Kalkulace. *UniCredit Leasing* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditleasing.cz/cz/kalkulace.html>.

[108] Půjčka na auto. *Cetelem* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <https://www.cetelem.cz/osobni-pujcka/vyuziti-osobni-pujcky/pujcka-na-auto.html>.

[109] Úvěr na cokoliv. *COFIDIS* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.icofidis.cz/uver-na-cokoliv/>.

[110] Kalkulačka spotřebitelských úvěrů. *Komerční banka* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.kb.cz/kalkulacka-spotrebitelskych-uveru/index.shtml>.

[111] Kalkulátor PRESTO půjčky. *UniCredit Bank* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditbank.cz/cz/obcane/uvery/spotrebitelske-uvery/kalkulator-presto-pujcky.html>.

[112] PŮJČKA. *ZUNO* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.zuno.cz/uvery/pujcka-bezucelovy-uver/>.

Je zřejmé, že rozdíly nejsou nijak velké, kromě ZUNO a Unicredit bank s jejich nabídkami, které se vymykají oběma směry. Leasing se považuje za levnější. Pro srovnatelnost je nutné myslet také na povinné ručení a havarijní pojištění vozidla. Leasingové společnosti mají většinou určitou vyjednávací sílu, a tak pojištění vyjde levněji, než kdyby si ho zřizoval sám klient. Na druhou stranu, i když klient nestojí o havarijní pojištění, v případě leasingu nemá jinou možnost než ho společnosti platit, protože zpravidla bude součástí nájmu i splátky.

Ještě jednou také připomenu vlastnictví automobilu. U leasingu je vlastníkem leasingová společnost. V případě neplacení leasingových splátek tak může na klienta podat i trestní oznámení za neoprávněné užívání cizí věci. Díky této jednodušší vymahatelnosti pohledávky je úvěrové riziko nízké a leasing tak může být levnější.

Celkově splatné částky, ve všech příkladech výše, nemusí být stejné jako měsíční splátky násobené počtem měsíců. Je to hlavně proto, že poslední splátka nemusí být ve stejné výši jako pravidelné splátky. Všechna čísla uvedená v Tabulce 2 a Tabulce 3 jsou platná ke 4.4.2012 a jsou počítána pomocí kalkulaček dostupných na internetových stránkách společností. Musíme je proto brát s rezervou. Každá žádost o úvěr je většinou posuzována individuálně a stejně tak se stanovuje i výše úrokové sazby.

Závěr

Hlavními cíli práce bylo přiblížit problematiku spotřebního úvěru, stejně jako analyzovat právní úpravu. Mým osobním cílem pak bylo poskytnout ucelený a použitelný „návod“ pro laickou veřejnost. Práci jsem tedy zaměřil na shrnutí podstatných poznatků a skutečností v této oblasti ve snaze přispět ke zlepšení finanční gramotnosti veřejnosti.

Ještě dříve, než jsem se pustil do zpracování tématu této práce, objevil se první problém, který jsem musel řešit. Jedná se o terminologii, konkrétně o správné pojmenování úvěru na spotřebu. Zákon, který se tímto tématem zabývá, používá pojem spotřebitelský úvěr. V praxi, a co je důležitější, i v samotných nabídkách bankovních i nebankovních společností se však setkáváme i s pojmem spotřební úvěr. Z toho, jaké produkty jsou nabízeny pod tímto označením, a jak úvěr definuje zákon, vyplývá, že se jedná o stejný produkt a pojmy jsou tak zaměnitelné.

Nejdůležitější k pochopení jakéhokoli tématu je alespoň základ teorie. Logicky se tak v úvodu práce věnuji právě těmto teoretickým poznatkům spolu s legislativní úpravou platnou v současnosti. Spotřební úvěr je definován jako úvěr fyzické osobě (spotřebiteli) na nepodnikatelské účely. Zcela zásadní v této oblasti je fakt, že existuje zákon, který se touto problematikou zabývá. Ten jasně ukládá práva i povinnosti oběma stranám v tomto smluvním vztahu. Důležité jsou zejména povinné informace v reklamě nebo před uzavřením smlouvy ze strany věřitele. Z práv spotřebitele je to možnost od smlouvy do 14 dnů odstoupit a taktéž má podle zákona právo kdykoli úvěr předčasně zcela nebo i zčásti splatit.

Zákon také jasně vymezuje výši spotřebního úvěru, kdy se za tento typ úvěru považuje úvěr v rozmezí 5 tisíc korun až 1,88 milionu korun, který současně splňuje definici spotřebního úvěru. Patří sem tedy i nákupy na splátky, úvěry z kreditní karty, finanční leasingy, a další. To jsou skutečnosti, které jistě mnoho nezasvěcených lidí nezná a nemají tak ani ponětí o svých právech, jež jim zákon zaručuje.

V případě české republiky se spotřební úvěry začaly objevovat po pádu komunistického režimu a největší boom zaznamenaly na přelomu tisíciletí. Od té doby je trend zadlužování domácností výrazně rostoucí. Srovnání s Evropskou unií značí, že objem úvěrů domácností v České republice není ještě na úrovni vyspělých zemí a může tak růst. Nicméně je třeba si zároveň uvědomit, že české domácnosti nejsou ve srovnání s vyspělými evropskými zeměmi tak bohaté, aby takto rychle rostoucí zadlužování zvládly. Při současném tempu zadlužování tak české domácnosti můžou postihnout velké potíže.

Proces úvěrování probíhá ve třech fázích. Od samotné žádosti o úvěr, přes schvalování úvěru, až po splácení. Bankovní poskytovatelé úvěrů mají zpravidla propracovanější a zároveň i přísnější postupy na hodnocení žadatelovi úvěruschopnosti. Mezi základní ověřování tak patří vyhledávání v úvěrovém registru a banky používají i metodu scoringu. Pro dostání závazku je tady také zajištění, kdy se věřitel pojišťuje proti nesplacení tím, že po dlužníkovi vyžaduje nějakou formu ručení. Sám dlužník také může pojistit svoji schopnost splácet. Toto pojištění většinou zahrnuje pojištění proti výpadku příjmu, pro případ invalidity nebo smrti. Jedná se nicméně o relativně drahé pojištění a náklady na úvěr se tak dost zvýší. Pokud se však dlužník dostává kvůli vysokým dluhům do bezvýchodné situace, stále existuje možnost podat při insolvenci návrh soudu na oddlužení, které může mnohým pomoci i tím, že část dluhu jim může být odpuštěna.

Nebankovní zprostředkovatelé často využívají bezvýchodné situace dlužníků a při poskytování úvěrů používají nekalé praktiky, aby se obohatili. Často ani nepředpokládají splacení úvěru dlužníkem a jde jim spíše o jeho majetek. Mezi tyto praktiky patří například lichvářské úroky, rozhodčí doložka nebo používání bianco směnek.

V poslední části je uvedeno srovnání bankovních úvěrů s nebankovními. Zde jsou zřejmé nižší úroky bank, nicméně RPSN se pohybuje téměř na stejné úrovni jako velkých a solidnějších nebankovních poskytovatelů. Nákup na splátky vyjde v porovnání s klasickým úvěrem dráž. Je to z toho důvodu, že tento nákup je ve své podstatě úvěrem, ale navíc je ještě zprostředkováván obchodníkem a jsou zde tudíž i náklady na zprostředkování. Co se týče nákupu automobilu, tak ve srovnání vychází lépe, než klasický úvěr, finanční leasing. Je to proto, že automobil je ve vlastnictví leasingové společnosti, a proto je vymáhání pohledávky od dlužníka v případě potřeby daleko jednodušší.

Stále více lidí dnes využívá úvěrové produkty. Touží po tom rychle a co nejvíce zvyšovat svou životní úroveň, a k tomu využívají cizí zdroje, které dávají možnost levného nákupu ve smyslu nízké počáteční investice. Paradoxem je, že ve výsledku cenu zboží přeplatí a zvyšování úrovně je tak vyjde dráž. Z hlediska co nejnižší ceny celkově zaplacené za určité zboží je tak ideální financování vlastními prostředky. Dnešní společnost je až posedlá zvyšováním životní úrovně, ekonomického růstu a technickým pokrokem. Zadlužení jednotlivých států i jednotlivců se tak stále prohlubuje. Čím dál častěji jsme svědky bankrotů, a to jak osobních, tak firemních. A ani některé státy od toho nemají daleko. Otázkou k zamyšlení pak je, jestli je tento systém společensky a lidsky správný a dlouhodobě udržitelný. To už bych se ale dostal za hranice této práce.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

[1] DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví pro bankéře a klienty.* 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 807201515X

[2] KALABIS, Zbyněk. *Bankovní služby v praxi.* Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2005. 148 s. ISBN 8025108821

[3] PUCHINGER, Zdeněk. *Bankovnictví I: úvodní kapitoly k problematice bankovní soustavy.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. 174 s. ISBN 8024410486

[4] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnictví v České republice.* Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 9788024511801

[5] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovnictví.* 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN 8072611321

[6] SMRČKA, Luboš. *Rodinné finance: Ekonomická krize a krach optimismu.* 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 9788074001994

Legislativní zdroje

[7] Novela zákona o rozhodčím řízení č. 19/2012 Sb.

[8] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

[9] Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

[10] Alza.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.alza.cz/>.

[11] Antibankrot.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.antibankrot.cz/>.

[12] Cetelem [online]. Dostupné z WWW: <http://www.cetelem.cz/>.

[13] COFIDIS [online]. Dostupné z WWW: <http://www.icofidis.cz/>.

[14] CRIBIS.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.cribis.cz/>.

[15] Česká národní banka [online]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/>.

[16] Česká obchodní inspekce [online]. Dostupné z WWW: <http://www.coi.cz/>.

[17] ČLFA - Česká leasingová a finanční asociace [online]. Dostupné z WWW: <http://www.clfa.cz/>.

[18] Essox [online]. Dostupné z WWW: <http://www.essox.cz/>.

[19] FinExpert.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.finexpert.e15.cz/>.

[20] IHNED.CZ [online]. Dostupné z WWW: <http://ihned.cz/>.

[21] Insolvenční zákon [online]. Dostupné z WWW: <http://www.insolvencni-zakon.justice.cz/>.

[22] Komerční banka [online]. Dostupné z WWW: <http://www.kb.cz/>.

[23] Měšec.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mesec.cz/>.

[24] Ministerstvo financí České republiky [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/>.

[25] Nasepujcka.cz: [online]. Dostupné z WWW: <http://www.nasepujcka.cz/>.

[26] Novinky.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/>.

[27] Penize.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/>.

[28] Provident [online]. Dostupné z WWW: <http://www.provident.cz/>.

[29] Půjčkabez.cz [online]. Dostupné z WWW: <http://www.pujckabez.cz/>.

[30] Spotřebitelský úvěr [online]. Dostupné z WWW: <http://www.spotrebitelskyuver.com/>.

[31] ŠkoFIN [online]. Dostupné z WWW: <http://www.skofin.cz/>.

[32] UniCredit Bank [online]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditbank.cz/>.

[33] UniCredit Leasing [online]. Dostupné z WWW: <http://www.unicreditleasing.cz/>.

[34] Wikipedie [online]. Dostupné z WWW: <http://www.wikipedie.cz/>.

[35] ZUNO [online]. Dostupné z WWW: <http://www.zuno.cz/>.

Seznam tabulek

TABULKA 1: VÝZNAM PROMĚNNÝCH VE VZORCI PRO RPSN 20
TABULKA 2: BANKOVNÍ A NEBANKOVNÍ ÚVĚRY, NÁKUP NA SPLÁTKY 43
TABULKA 3: BANKOVNÍ A NEBANKOVNÍ ÚVĚRY, FINANČNÍ LEASING 46

Seznam grafů

GRAF 1: ÚVĚRY DOMÁCNOSTEM V LETECH 1998-2010 24
GRAF 2: POČET OSOBNÍCH BANKROTŮ A NÁVRHŮ NA INSOLVENCI OD ROKU 2008 33